

مانا و واتا به‌رزه‌کانی حج

[به کوردی]

من معانی الحج

[باللغة الكوردية]

نوسینی : زاگروس هممه‌وه‌ند
الكاتب : زاكروس هموند

پیداچونه‌وه: پشتیوان سابیر عزیز
المراجعة: پشتیوان صابر عزیز

نوسینگهی (ره‌بوهی) هه‌ره‌وه‌زپی بۆ بانگه‌واز و وشیارکردنه‌وهی
ره‌وه‌نده‌کان له شاری ریاز

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة
بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

مانا و واتا بەرزەکانی حەج

سوپاس و ستایش بۆ پەروردگاری بالادەست و درود و پەرحمەتی فراوانیش بۆ سەرگیانی پاکى پېشەواى مرۆفایەتى محمدى كورى عەبدوللا وەبۆ سەر گیانى ئال و بەیت و هاوێل و شوپنكەوتوانى هەتا هەتايە.

نازبان و خۆشەويستان لای هەموان ئاشكرايەحەجى مالى خوا يەكئىكەلەپېنج روكنەكەى ئاينى پېرۆزى ئىسلام و بەبى باوهر بوون پىي ئيمان و باوهرى مرؤف دانامەزىت ، وەهەرکەسپيش توانای مادی و مەعنەوى هەييت كەخۆى لەنەفەقەى چوونى و هاتنەوەى ونەفەقەى مالمندالى و لەش ساغيدا دەبينتەوەفەرز دەييت لەسەرى و ئەگەر ئەو توانايەهەى هەييت وئەنجامى نەدات ئەوەبى گومان لای پەروردگار گوناھبار دەييت .

حەج كەردنى مالى خوداش تەنھا ئەوەنى يەمرؤف ئەو شەعائىر و مەناسكانەئەنجام بەدات و ئيتىر بى ئاگا ييت لەو مانا و اتايانەى كەلەحەجى لەپيناودا فەرز و واجب كراو، جا لەبەر ئەم هۆبەحەزم كەرد ئاماژەيەك بەكەم بەگرنگتەين حكەمت و مانا و واتاكانى ئەو سەفەرەپېرۆزەكەدەكەرت بۆ شارى مەككەى پېرۆز و مەدينەى مەوەرەبەمەبەستى بەئەنجام گەياندى پروكنى پېنجەمى ئىسلام كەحەج كەردنە:

يەكەم : بەرزتەين واتا و ماناى حەج ئەوەيەخواى گەورەبەندەكانى فېرى يەكتاپەرسى و تەوحىديان دەكاتەووەبەياديان دەهينتەووەكەناييت بەندايەتى و پەرسىتىش بۆ غەبرى خودا ئەنجام بەدن ، فېرى ئەوەيان دەكات ئەو قىيلە و پرووگەيەى كەچەندىن سألەلەنوئز و نزاو و بەندايەتەكانياندا پرووى تى دەكەن ئەوەتەنى ئىستا بەديدارى شاد بوون ، هەر بۆبەپېغەمبەرى خواش (صلى الله عليه وسلم) ئەو زىكر و ويردەى فېرى موسلمانان كەردووەكە هەموو واتا و ماناكانى يەكتاپەرسى يان تىدايە، كەكاتىك نىەتى ئىحراميان هينا بلين (لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك، ان الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك لبيك) واتە: ئەى پەروردگار ئەوەهاتىن بەدەم بانگەوازەكەتەو، بانگەوازىك كەتيايدا پىيار دەدەين كەزاتى حەق تەعالى تۆ بى شەرىك و بى هاوێل، هەموو سوپاس گوزارى و نەمەتەكان و مولكى هەموو جىهانيش هەر بۆ تۆن ئەى خوايە، جارېكى تىرش ئەى پەروردگار تۆ هىچ شەرىك و هاوێلىكت نىە .

دووهم : دیمه‌نی حاجیانی مائی خوا له‌حه‌جدا دیمه‌نی رۆژی دواى و قیامت به‌بیر موسلمان دینیت‌ه‌وه‌که‌چۆن و به‌چ شیوه‌یه‌ک هه‌موو مروّقه‌کان به‌ده‌وله‌مه‌ند و‌گه‌دا وه‌ژاره‌وه‌به‌سپى پښت و ږه‌ش یښس و سوور و نه‌سمه‌ره‌وه‌هه‌مووبان له‌توپی یه‌ک به‌رگی سپى دان که‌هیچ جوړه‌جیاوازیه‌ک به‌دى ناکرېت له‌نیوانیاندا ، نه‌مه‌ش حکمه‌تیکى خوابى یه‌که‌هه‌موو سالیڼک په‌روه‌ردگارى بوونه‌وهر ده‌یه‌پښت‌ه‌وه‌بیر مروّقه‌کان، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا بانگدان و (تلبیه) کردن واته: (لَبِیکَ اللّٰهُمَّ لَبِیکَ، لَبِیکَ لا شَرِیکَ لَکَ لَبِیکَ، ان الحمد والنعمه لک والملك لاشریک لک لَبِیکَ) ، دیمه‌نی نه‌فخی سوور پیشان مروّقه‌کان ده‌دات که‌هه‌موو پیکه‌وه‌به‌ره‌و گوړه‌پانیکى ديارى کراوى وه‌ک عه‌ره‌فه‌ده‌رۆن دیسان هه‌موو پیکه‌وه‌پاش ئاوا بونى خوړی‌رۆژى عه‌ره‌فه‌به‌رئ ده‌که‌ونه‌وه‌به‌روه‌موزده‌لیفه‌و پاشتریش به‌روه‌(مونى) .

به‌لى مروّقى موسلمان ده‌بیټ له‌رۆژى حه‌جدا نه‌و رۆژه‌سامناک و ناږه‌حه‌ته‌ی بیر بکه‌وښته‌وه‌که‌په‌روه‌دگار له‌باره‌یه‌وه‌ده‌فه‌رموټ: { يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ*يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تَهْلِكُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ } (الحج: ۱-۲) ، واته: نه‌ی خه‌لکینه‌بترسن له‌سزای په‌روه‌ردگارتان چونکه‌به‌راستى بومه‌له‌رزه‌ی هه‌ستانى قیامت شتیکى زور گه‌وره‌یه‌، کاره‌ساتیکى سامناکه‌، له‌و رۆژه‌دا ئیپوه‌نه‌و ناږه‌حه‌تیه‌ده‌بینن ، به‌شیوه‌یه‌ک هه‌موو ئافره‌تیکى شیر دهر بئ ئاگا ده‌بیټ له‌و مندا‌له‌ی که‌شیری پئ داوه‌ ، وه‌هه‌موو ئافره‌تیکى سک پږیش له‌و رۆژه‌دا سکه‌که‌ی فږئ ده‌دات و له‌بارى ده‌چیت .

سپه‌م : له‌حه‌جدا په‌یوه‌ندى نیوان په‌روه‌ردگار و به‌نده‌کانى زیاتر به‌هیز ده‌بیټ ، چونکه‌به‌نده‌کانى خودا میوانى خالقى خوږانن ، هاتوون له‌هه‌موو به‌شیک و پارچه‌یه‌کى نه‌م سه‌رزه‌ویه‌وه‌بو نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگاریان لییان خوښ بیټ وه‌ک په‌روه‌دگار ده‌فه‌رموټ: { وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَا تُوكَ رَجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ } (الحج: ۲۷) واته: نه‌ی ئیبراهیم جار بده‌به‌ناو خه‌لکیدا بو حه‌ج کردن ، دین بولات به‌پیا‌ده‌و به‌سواری هه‌موو وشتریکى لاواز له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌هه‌موو ریڼا‌یه‌کى دووره‌وه‌دین .

به‌لى هاتوون به‌ر ږه‌حمه‌تى خودا بکه‌ون ، هاتون تاوه‌کو به‌کوئیک تاوان وگونا‌هه‌وه‌له‌ماله‌که‌ی په‌روه‌ردگاریاندا ته‌ویه‌بکه‌ن په‌یمان نوئ بکه‌نه‌وه‌که‌ئیر به‌نده‌ی راست ودروستى خودا بن .

چواره‌م : له‌حه‌جدا موسلمانان فیری وانه‌و په‌نده‌کانى تیکووشان وجیهاد کردن ده‌بن له‌پیناو خودادا ، فیری خوړاگرى و ئارام گرتن ده‌بن له‌سه‌ر ناږه‌حه‌تیه‌کانى ریڼا وناږه‌حه‌تیه‌کانى به‌ئه‌نجام گه‌یاندى شه‌عائر ومه‌ناسکه‌کانى حه‌ج ، چونکه‌خه‌لکى له‌و رۆژه‌دا له‌و ده‌شته‌دا ده‌بیټ ده‌شتى عه‌ره‌فات و موزده‌لیفه‌و (مونى) ، نه‌و

دیمه نه له دیمه نی سهر بازگه ی تیکووشان و جیهاد ده چیت که حاجیه کان له مال و مندالی خوین دوور که وتونه ته وه ههروه که چون که سیکی تیکوشهر و موجهاد له مالی خوئی دوور ده که ویتنه وه، له باره یه شه وه دایکی موسلمانان فهرمووده یه کی پیغه مبهری خوامان بو ده گیتنه وه که فهرمووی به پیغه مبهر : یا رسول الله نری الجهاد افضل العمل أفلا نجاهد ؟ قال : ((لا، ولكن أفضل الجهاد حج مبرور)) واته : ئه ی پیغه مبهری خوا وا ده بینین که جیهاد و تیکووشان له باشتین و چاکترین کرده وه کانه ئایا ئیمه جیهاد نه که یین ؟ پیغه مبهری خواش (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی : (نه خیر ، به لکو باشتین جیهاد و تیکووشان بو ئیوه حه جیکی پاک و راستو درووسته .

پینجه م : حه ج هوکاریکی زور گرنه بو به هیز کردنی یه کیری و یه کیه تی نیوان موسلمانانی جیهان ، به لی له و پروژهدا حه ج به هه موو موسلمانان ده لیت : ئیتر به سیه تی پارچه پارچه ی و له یه ک دووریتان ده ی کاتی ئه وه هاتوو یه ک بگرن و به ئیش و نازاره کانی یه کتر بزنان ، کاتی ئه وه هاتوه خاله به هیزه کانی نیوانتان به هیزتر بکه ن و ئه وه شی له سه ری ناکوکن له سه ری پیک بین و سه ره رزی و شارستانیته و ره حمه تی ئیسلام به گشت سه رزه وی بگه یه نن .

شه شه م : خوی گه وره له حه جدا مروقه کان په روه رده ی ئیمانی و په وشتی یان ده کات به و واتایه ی فیریان ئه وه یان ده کات له ووته و قسه ی پروبوچ و به تال دوو ربکه ونه وه، نه ک هه ر ئه وه نده به لکو فیری ئه وه شیان ده کات که ده بیته له و وه رزه دا واز له هه ندی شتی حه لالیش به یین وه ک تیکه لای خیزانی (جماع کردن) و راو کردنی نازه ل و په له وریش ، چونکه ئه وان له جیگایه کدان پیروترین شوین و جیگای ئه م سه ر زه ویه یه، که به (بلد الحرام) خوی گه وره ناوی ناوه .

خوشه ویستان ئه وه ی که باسکرا گرنه گترین ئه و مانا و وتایانه بوون که موسلمانان له وه رزی حه جدا فیری ده بن ، داواکارین له په روه ردگاری بالاده ست و میهره بان له م وه رزه دا له گوناھی حاجیان مالی خودا وله گوناھی هه موو لایه کمان خوش بیته و ئه و که سانه شی تا ئیستا قه ده ر خوی گه وره بوئی ریکنه خستوون له په روه ردگار بوین ده پارینه وه که بوین ئاسان بکات و شادیان بکات به مال په پروزه که ی خوئی ان شاء الله .

وصلی الله وسلم علی سیدنا محمد وعلی اله وصحبه وسلم .

سبحان ربك رب العزة عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمد لله رب

العالمین.